

Transformacja jest kobietą

Warsztat START na temat roli kobiet w sprawiedliwej transformacji

Raport Końcowy START

KONTAKT

secretariat@coalregions.eu

AUTORKI

Jagoda Gregulska, Ewelina Wołosik

Wrzesień 2021

Spis treści

Wprowadzenie	3
Kontekst	3
Cel i organizacja warsztatu	4
Kluczowe ustalenia z warsztatu i następne kroki	5
Wnioski: co działało a co można było poprawić	7
Następne kroki i pomysły na kontynuację	8

Podziękowania

Zespół START pragnie podziękować Gminie Libiąż i partnerom projektu oraz Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Małopolskiego za wsparcie i wkład w realizację zadania.

Zastrzeżenie

Proces ten jest wspierany przez działania pomocy technicznej START w ramach Inicjatywy Komisji Europejskiej dla regionów węglowych w okresie przejściowym. Dokument nie reprezentuje poglądów Komisji Europejskiej, a Komisja nie może być pociągnięta do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji zawartych w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie

W ramach wsparcia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, START pomógł Gminie Libiąż w zorganizowaniu Warsztatu Konsultacyjnego na temat udziału kobiet w zielonej transformacji. Niniejszy raport opisuje kontekst, organizację i wyniki tego warsztatu.

Kontekst

Od ponad 100 lat rozwój gospodarczy i energetyczny Libiąża koncentruje się wokół wydobycia węgla, bezpośrednio związanego z działalnością kopalni Janina zlokalizowanej w centrum miasta. W 2021 r. kopalnia stanowi nadal 24,1% wszystkich możliwości zatrudnienia dostępnych w gminie Libiąż. Ponadto, wiele innych możliwości zatrudnienia również wiąże się z górnictwem. W ramach zobowiązań Polski do stopniowego wycofywania węgla, ogólnokrajowe porozumienie między przedstawicielami rządu a związkami zawodowymi zakłada zamknięcie kopalni Janina w 2049 roku. Ta data wciąż wydaje się odległą dla wielu mieszkańców Libiąża, którzy mają nadzieję, że kopalnia nigdy nie zostanie zamknięta. Samorząd, świadom towarzyszących wycofywaniu się z węgla nieuchronnych przemian w tożsamości, gospodarce i sposobie życia miasta, widzi potrzebę rozpoczęcia starannego przygotowania się do tego procesu już teraz, jak i zniwelowania jego ewentualnych negatywnych skutków dla jego mieszkańców. W szczególności gmina przyznaje, że **sprawiedliwa transformacja jest wyjątkową historyczną szansą, w której tak istotną zmianę można zaplanować z wyprzedzeniem, ułatwić i odpowiednio sfinansować z funduszy krajowych i unijnych.**

Historycznie kobiety były pomijane w procesach transformacji w górnictwie. Restrukturyzacja w przemyśle węglowym koncentrowała się na przekwalifikowaniu i podnoszeniu kwalifikacji oraz odszkodowaniach dla mężczyzn, którzy tracili pracę. Nie była wykorzystywana jako szansa na dywersyfikację gospodarki opartej na węglu ani jako szansa na tworzenie innowacyjnych miejsc pracy dla mężczyzn oraz kobiet. Uważa się jednak, że niezwykle istotne jest, by zarówno mężczyźni, jak i kobiety w równym stopniu korzystali z „zielonej transformacji”, wykorzystując tę okazję do mobilizowania kobiet i wspierania ich aktywizacji na rynku pracy, przy jednoczesnym zapewnieniu, by obecna transformacja energetyczna opierała się na doświadczeniach z przeszłości. Transformacji nie można nazwać „sprawiedliwą”, jeśli nie przynosi ona korzyści zarówno mężczyznom, jak i kobietom.

Historycznie gospodarka skupiona na kopalniach węgla stwarzała możliwości zatrudnienia przeważnie mężczyznom raczej niż kobiet. Tradycyjnie, w ramach „modelu rodziny górniczej”, kobiety pozostawały bierne zawodowo, pełniąc rolę strażniczek ogniska domowego, podczas gdy mężczyźni zapewniali rodzinie utrzymanie. Taki model rodziny ewoluował z biegiem czasu, ale te historyczne uwarunkowania nadal wpływają na zaangażowanie kobiet na rynku pracy. W 2019 r. na 4732 zatrudnionych tylko 1472 (31%) stanowiły kobiety. Natomiast w roku 2020 w powiecie chrzanowskim kobiety stanowiły 54,1% wszystkich bezrobotnych. Ponadto bezrobocie wśród kobiet ma charakter bardziej długotrwały, co tworzy dodatkową barierę powrotu na rynek pracy. Co więcej, kobiety aktywne zawodowo zazwyczaj angażują się w mniej innowacyjne i nisko opłacane sektory lokalnej gospodarki.

Cel i organizacja warsztatu

Początkowo Urząd Miasta planował skierować działania do bezrobotnych kobiet, które były beneficjentami usług aktywizacji zawodowej oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy i Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednak po dyskusjach między START a samorządem ustalono, że krytyczna masa kobiet musi być zaangażowana w ten proces od samego początku, zanim projekt skoncentruje się na grupie kobiet znajdujących się w najbardziej wrażliwej sytuacji. Ponadto, ponieważ grupie tych kobiet oferowano w przeszłości wiele warsztatów istniało większe ryzyko braku motywacji do uczestnictwa, jeśli nie dostrzegłyby wyraźnej wartości dodanej i praktycznego zastosowania. W związku z tym, warsztaty skierowane do nich będą musiały wykorzystywać określoną metodologię. W konsekwencji postanowiono najpierw zorganizować wydarzenie skierowane do kobiet już aktywnych w lokalnym społeczeństwie obywatelskim i/lub piastujących stanowiska decyzyjne, które, jak miano nadzieję, pobudzą debatę publiczną.

Głównymi celami warsztatu były:

- Podniesienie świadomości nadchodzącej zmiany powiązanej z odejściem od węgla i jej wpływem na kobiety.
- Omówienie wyzwań i szans dla kobiet w sprawiedliwej transformacji i zapewnienie, że ich głos jest słyszany.
- Zmotywowanie kobiet do działania, zidentyfikowanie kolejnych kroków i potrzebnego wsparcia.

Głównym celem wydarzenia było skonfrontowanie przekonań mieszkańców Libiąża na temat transformacji energetycznej, poinformowanie ich o jej możliwych skutkach oraz wspólna burza mózgów dotycząca pomysłów i wskazówek, aby upewnić się, że sprawiedliwa transformacja dotyczy wszystkich mieszkańców Libiąża, również kobiet. Ze względu na sytuację pandemiczną oraz restrykcje związane z podróżowaniem, warsztaty miały charakter hybrydowy, z dwoma prezydentami uczestniczącymi w spotkaniach za pośrednictwem aplikacji internetowych. Podstawowy program został dodatkowo wzbogacony poprzez zaangażowanie [FabLab Małopolska](#), który przyniósł drukarki 3D i dał uczestnikom możliwość bezpośredniego doświadczenia tej technologii. Przez cały czas wydarzenia zapewniona była opieka nad dziećmi, aby nie włączyć w uczestnictwo również kobiety z dziećmi.

Wybrano format interaktywnych, jednodniowych warsztatów, obejmujący trzy kluczowe elementy:

Figure 1: Thematic inputs into the workshop

- Prezentacje prelegentów
- Zbiorowe dyskusje
- Ćwiczenia grupowe.

Prelegenci przedstawili trzy linie tematycznych danych wejściowych, uzupełnione interaktywnymi warsztatami, aby zmapować jak przejście na gospodarkę neutralną pod względem emisji dwutlenku węgla wpłynie na kobiety w Libiążu i co można zrobić, aby przejście to uwzględniło interesy kobiet. Patrz rysunek 1.

Pierwsza prezentacja, wygłoszona przez Magdalene Kozak (Gmina Libiąż), dotyczyła sytuacji kobiet na gminnym rynku pracy na przestrzeni lat. Magdalena zwróciła uwagę na dane statystyczne pokazujące przedłużające się bezrobocie wśród kobiet oraz omówiła bariery społeczne i kulturowe, które prowadzą do takiej sytuacji. Obejmuje to tak zwany „model rodziny górniczej”, w którym mężczyźni są zatrudnieni w kopalniach i dobrze zarabiają, podczas gdy kobiety pozostają w domu jako matki i żony. Podczas gdy dyskusja wykazała, że model ten ewoluował na przestrzeni lat w regionie, wraz z rosnącą liczbą kobiet uczęszczających szkoły, jak i rozwijających swoje kariery, zgodzono się, że w społeczności przeważa postawa wskazująca na miejsce kobiet w domu, która hamuje ambicje dziewcząt i młodych kobiet dotyczących ich przyszłości. W prezentacji stwierdzono, że obecnie dostępnych jest niewiele wiarygodnych danych, aby w pełni zrozumieć pozycję kobiet na lokalnym rynku pracy i postawić dalsze hipotezy na temat wyzwań i przeszkód, z jakimi się borykają.

Prezentacja Andrei Broughton (Ecorys) pokazała dobre praktyki w zakresie angażowania kobiet w

przemysł zielonej energii. Andrea przedstawiła przegląd wybranych inicjatyw w różnych sektorach i różnych krajach, inspirując uczestników do przekonania się, że kobiety mogą mieć ważną i owocną karierę w tym sektorze. W prezentacji podkreślono takie praktyki, jak nawiązywanie współprac, mentorowanie i tworzenie elastycznych warunków pracy, promowane przez niektóre z najbardziej postępowych firm oraz oddolne inicjatywy na rzecz kobiet w branży. O ile omówione przykłady wydawały się wciąż bardzo dalekie od rzeczywistości kobiet w Libiążu, zostały docenione przez uczestniczki warsztatów, dla których zachęcające było obserwowanie, jak kobiety łączą się, by wspierać się nawzajem i awansować w zdominowanej przez mężczyzn branży. Kobiety zgodziły się, że kwestionowanie wizerunku branży energetycznej jako „miejsca nie dla kobiet” jest niezbędne, jeśli dziewczęta mają mieć swobodę wyboru kariery w dowolnie wybranym przez nie miejscu.

Na koniec, Monika Sadkowska (WWF Polska) dołączyła do warsztatów, aby wyjaśnić politykę i kontekst polityczny sprawiedliwej transformacji w Polsce i UE. Szczegółowo omówiła Mechanizm Sprawiedliwej Transformacji, w szczególności Fundusz Sprawiedliwej Transformacji, odpowiadając na pytania uczestników o szanse i wyzwania dostępu do funduszy przez województwo małopolskie. Dla wielu uczestników była to pierwsza okazja do zapoznania się z mechanizmem i dostępnymi środkami finansowymi na wsparcie Gminy w zakresie dywersyfikacji lokalnej gospodarki, podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowywania pracowników oraz dbania o to, by nikt nie pozostał w tyle.

Do raportu załączono trzy powyżej opisane prezentacje.

Głównym elementem warsztatów było omówienie, w jaki sposób przejście na gospodarkę neutralną pod względem emisji dwutlenku węgla (a w szczególności zamknięcie kopalni Janina) wpłynie na życie Libiąża w nadchodzących dziesięcioleciach i co można zrobić lokalnie, aby zapewnić, aby transformacja była sprawiedliwa i uwzględniała kobiety. Uczestnicy zrobili burzę mózgów dotyczącą różnych sposobów, w jakie życie kobiet zmieni się wraz z zamknięciem kopalni. Na poziomie rodziny, rozpoznano następujące potencjalne skutki:

- Obniżone dochody gospodarstw domowych, co może prowadzić do obniżenia jakości życia i potrzeby drugiego dochodu.
- Poprawa zdrowia ze względu na lepszą jakość powietrza.
- Konieczność radzenia sobie z emocjonalnymi i psychologicznymi skutkami utraty pracy (i poczucia tożsamości) u mężczyzn w rodzinie.

Na poziomie społeczności oczekuje się, że zamknięcie kopalni Janina znacząco zakłóci życie społeczne i wspólnotowe, zmieniając tożsamość miasta. Równie ważny jest fakt, że wraz z wygasaniem działalności w kopalni Janina, budżet gminy straci dużą część dochodów podatkowych, co wpłynie na zdolność samorządu do świadczenia wysokiej jakości usług mieszkańcom. Sesja wywołała odkrywczą dyskusję, podczas której uczestnicy warsztatów zostali zachęceni do skonfrontowania się z przyszłością i zobaczenia, jak zmieni się ich życie podczas tej sprawiedliwej transformacji.

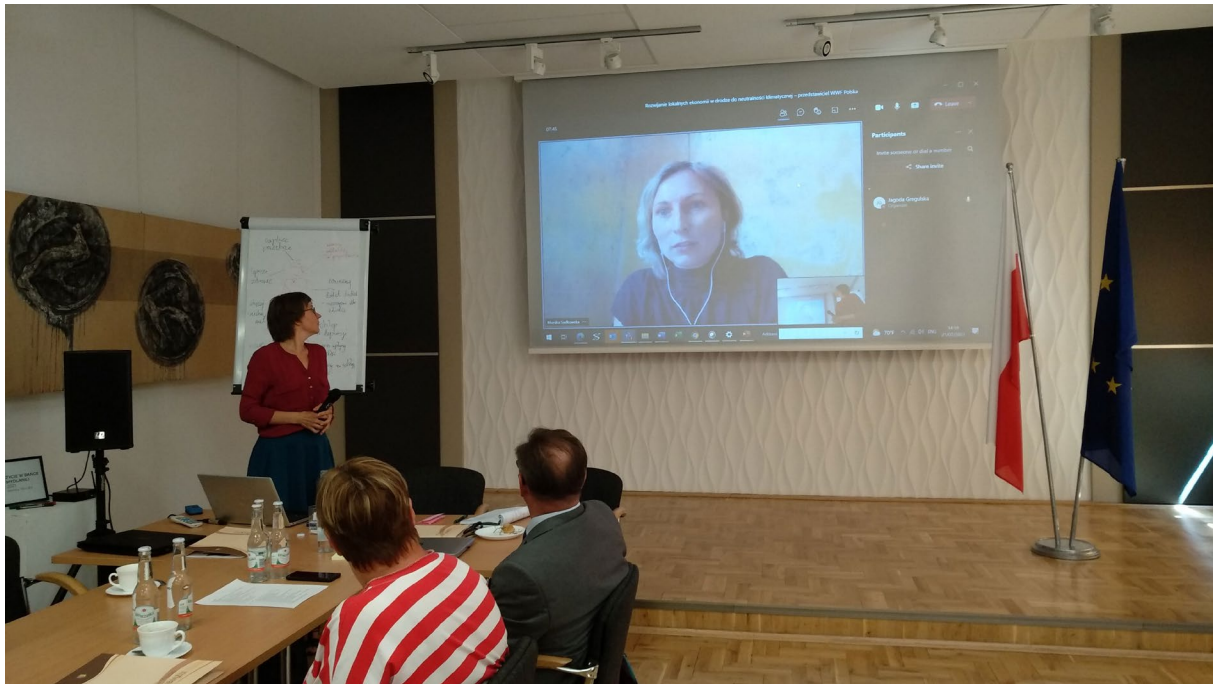
Następnie przeprowadzono mapowanie postrzeganych poziomów rozumienia koncepcji sprawiedliwej transformacji, sposobu nią zarządzania i jej praktycznego znaczenia. Potem przeprowadzono podobne mapowanie, aby określić poziom odczuwanej władzy i poczucia wpływu na proces transformacji wśród uczestników warsztatów.

Wyniki ujawniły, że chociaż uczestnicy rozumieją, że stopniowe wycofywanie węgla w dramatyczny sposób wpłynie na ich życie, to wciąż mają ograniczoną wiedzę na temat rozwoju tego procesu i ograniczone poczucie władzy nad tym, jak będzie kształtowana sprawiedliwa transformacja. Stwierdzono, że mężczyźni, którzy są bardziej aktywni zawodowo jako górnicy lub pracownicy blisko związani z branżą, mają przez to stanowczo większy kontakt z przepływem informacji na temat procesu transformacji, natomiast kobiety często pomijają się w tym procesie.

Kluczowe ustalenia z warsztatu i następne kroki

Podczas warsztatów dokonano przeglądu szeregu zagadnień, podkreślając znaczenie procesów transformacji energetycznej w kontekście lokalnym. Choć umowa społeczna przewiduje działanie kopalni Janina do 2049 r., **zamknięcie może nastąpić wcześniej niż oczekiwano z powodu zmian rynkowych lub nieprzewidywalnych wydarzeń politycznych.** W związku z tym istnieje powszechne przekonanie, że działania powinny rozpocząć się tak szybko, jak to możliwe, aktywnie angażując w ten proces społeczeństwo i kobiety.

Dynamika lokalnego rynku pracy była obszarem o kluczowym znaczeniu, biorąc pod uwagę fakt, że w Libiążu **kobiety są częściej niż mężczyźni bezrobotne i nieaktywne zawodowo (niepracujące i nieposzukujące pracy), a ich bezrobocie jest bardziej**

trwale w czasie. Upewnienie się, że potrzeby i interesy kobiet są dobrze uwzględniane w procesie transformacji energetycznej, daje możliwość zmiany tej dynamiki. Co więcej, **transformacja energetyczna wpłynie na kobiety jako osoby zarządzające gospodarstwami domowymi na wiele sposobów.**

Dyskusja z uczestnikami dotyczyła możliwych scenariuszy transformacji energetycznej w Libiążu oraz roli kobiet w tych scenariuszach. Wszyscy uczestnicy zgodzili się, że **włączanie kobiet powinno rozpocząć się jak najszybciej, najlepiej na poziomie przedszkolnym i podstawowym.** Uczestnicy podkreślali błędne koło wykluczenia kobiet z innowacyjnych sektorów zorientowanych na technologię, mimo że dziewczęta na poziomie podstawowym osiągają lepsze wyniki w nauce niż chłopcy. Uczestniczki zauważyły, że **dziewczęta w szkole podstawowej rzadko kontynuują kształcenie zawodowe i techniczne zniechęcone normami kulturowymi i oczekiwaniami, które kierują dziewczęta do pracy zorientowanej na ludzi.** W związku z tym młode kobiety w Libiążu nie mogą ubiegać się na lokalnym rynku pracy o dobrze płatne prace związane z technologią. Uczestniczki warsztatu wyraziły pogląd, że takie błędne koło znacznie ogranicza możliwości zarobkowe kobiet. **Pozostałe opcje to niskopłatna praca, utrzymywanie przez partnerów (dominujące w rodzinach górniczych) lub poszukiwanie pracy poza Libiążem (i ewentualnie przeprowadzka do innego miasta).**

Rola pracodawców i instytucji publicznych została zdiagnozowana jako krytyczny element wspierania zatrudnienia kobiet. Uzgodniono, że **dekarbonizacja przyniesie nowe technologie i nowe miejsca pracy, a pracodawcy myślący o tym, jakie przyszłe kompetencje będą potrzebne, powinni stworzyć**

możliwości zatrudnienia dostępne dla kobiet.

Uczestniczki podkreślały znaczenie przekrojowej współpracy między edukacją, pracodawcami i instytucjami publicznymi dla wypracowania możliwych rozwiązań. Jednak, jak już podkreślono, tworzenie miejsc pracy jest bezpośrednio związane z dostępnością i zainteresowaniem inwestorów. Tym samym wsparcie społeczności lokalnej i otwartość na nowe inwestycje byłyby korzystne dla przyciągnięcia inwestorów. **Uczestnicy zgodzili się, że nowe inwestycje mogą pomóc zdywersyfikować skoncentrowaną na węglu gospodarkę Libiąża, a miasto może aktywnie zachęcać i promować inwestycje zorientowane na kobiety.**

Kwestia kobiet biernych zawodowo była źródłem nieporozumień między uczestnikami warsztatów. W dyskusji nie było jasne, **dłaczego kobiety pozostają bezrobotne i nieaktywne zawodowo i co można zrobić, aby lepiej uwzględnić kobiety w rynku pracy w Libiążu.** Uczestnicy twierdzili, że **kobiety są częściej obciążone nieodpłatną pracą domową, ograniczając swoje możliwości na rynku pracy.** Kobiety podkreślały również znaczenie infrastruktury, takiej jak lokalny i regionalny transport czy przedszkola. Ponadto uczestnicy dyskutowali, czy **kobiety mogą być zmuszone do wejścia na rynek pracy ze względu na ogólny wzrost kosztów życia, a zwłaszcza wzrost kosztów energii spowodowany dekarbonizacją i brakiem rozwoju nowych źródeł energii.**

Dyskusja zakończyła się stwierdzeniem burmistrza Jacka Latko, że **mieszkańcy Libiąża powinni być przygotowani na potencjalny najgorszy scenariusz transformacji energetycznej i wszystkie negatywne skutki, w tym utratę miejsc pracy na dużą skalę i**

wzrost cen energii. Dlatego konieczne jest planowanie i działanie już teraz oraz włączanie obywateli w proces transformacji energetycznej. Spotkanie zakończyła prezentacja na temat podejścia Unii Europejskiej do Sprawiedliwej Transformacji. Kolejna dyskusja koncentrowała się na europejskim procesie decyzyjnym, wskazując możliwe drogi Libiąża do transformacji energetycznej.

Podczas warsztatów uzgodniono, że działania skierowane do kobiet w transformacji energetycznej powinny mieć charakter całościowy i wymagać działań w obszarach edukacji, rynku pracy, infrastruktury oraz środków mających na celu zmianę norm społecznych. Uzgodniono, że należy skoncentrować się na młodych kobietach i dziewczętach, które wciąż mają szansę kształtować swoją karierę. W tym kontekście uczestnicy opracowali możliwe działania na rzecz włączenia kobiet w transformację energetyczną, takie jak:

- Włączenie energii ekologicznej i odnawialnej do edukacji, począwszy od edukacji przedszkolnej.
- Zachęcanie dziewcząt do wyboru kształcenia zawodowego po ukończeniu szkoły podstawowej. Akcja ta powinna być skierowana zarówno do dziewcząt jak i rodziców i ma na celu zmianę wizerunku techników jako przeznaczonych wyłącznie dla chłopców. Powinno to być realizowane wraz z unowocześnieniem oferty pod kątem wymogów zdekarbonizowanej gospodarki lokalnej.
- Wspieranie ścisłej współpracy między lokalnymi instytucjami edukacyjnymi a pracodawcami w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju umiejętności i wysokiego poziomu zatrudnienia. Takie partnerstwo powinno koncentrować się na technologiach i miejscach pracy, które nie zostały jeszcze opracowane i wdrożone, aby absolwentki z Libiąża posiadały odpowiednie umiejętności i mogły znaleźć atrakcyjne możliwości pracy na lokalnym rynku pracy.
- Współpraca z rodzicami i lokalnymi instytucjami edukacyjnymi w celu zapewnienia, że role płciowe nie determinują przyszłości zatrudnienia dziewcząt w Libiążu.

W praktyce uczestnicy chcieli utworzyć grupę roboczą mieszkańców zainteresowaną spowodowania uwzględniania głosów kobiet w planowaniu polityki na szczeblu lokalnym i regionalnym. Proponowane prace tej grupy obejmują zbieranie i udostępnianie informacji oraz organizowanie konsultacji z zainteresowanymi i odpowiednimi stronami i interesariuszami.

Wnioski: co działało a co można było poprawić

Inicjatywa ta dowiodła skuteczności konsultacji społecznych, skierowanych do wąskiej i konkretnej grupy docelowej uczestników z różnych środowisk, przede wszystkim liderki reprezentujących kluczowe instytucje lokalne. Jak wskazywały same uczestniczki, taka mieszanka kobiet z różnych środowisk, w różnym wieku i z różnych klas społecznych pozwoliła im poczuć, że nie są odosobnione, a problem kobiet w okresie transformacji energetycznej jest wspólną sprawą. Z perspektywy organizatorów zróżnicowana, ale starannie dobrana grupa docelowa stworzyła platformę do ożywionej dyskusji i wymiany pomysłów. Umożliwiło stronom spojrzenie na szereg spraw z różnych perspektyw i punktów widzenia. Uczestniczki omawiały możliwe rozwiązania, biorąc pod uwagę ich zasoby, powiązania, możliwości i ograniczenia. Jednym z przykładów może być rozważenie przez dyrektora lokalnej szkoły lepszych sposobów włączenia młodych dziewcząt w kursy techniczne i innowacyjne. Ta mieszanka perspektyw przyczyniła się do całościowego podejścia do rozwiązywania problemów, sugerując możliwe rozwiązania związane z edukacją, rynkiem pracy, zmieniającymi się normami społecznymi i zaangażowaniem instytucji publicznych.

Inicjatywa ta spełniła swoją rolę jako punkt wiedzy na temat transformacji energetycznej i roli kobiet w tym procesie, uznaną przez uczestników za „wypełnianie luki w wiedzy na temat transformacji energetycznej w sferze publicznej”. Większość uczestników stwierdziła, że wydarzenie było ich pierwszym spotkaniem z tematem dekarbonizacji i transformacji energetycznej. Powiedzieli również, że doceniają treść informacyjną prezentacji wygłoszonych przez przedstawicieli miasta Libiąż, WWF Polska oraz Andree Broughton z Ecorys UK. Za skłaniającą do myślenia uznano w szczególności prezentację wygłoszoną przez Andree Broughton na temat praktyk integracji kobiet w Wielkiej Brytanii. W pierwszej kolejności w dalszej dyskusji uczestnicy wyrazili sceptycyzm co do przydatności przedstawionych studiów przypadku do aktualnych realiów Libiąża. Jednak później rozmowa doprowadziła do wniosków, że zagraniczne praktyki mogą być rozwiązaniem na przyszłość i służyć jako drogowskazy do pożądanego ścieżki, co spotkało się z dobrym odbiorem. Ogólnie, uczestnicy czuli, że warsztaty były „inspirujące” i stwierdzili, że przełożą zdobytą wiedzę członkom rodziny, przyjaciołom i innym osobom.

Poziom zaangażowania w warsztat był wysoki, a uczestnicy byli bardzo zaniepokojeni przyszłością transformacji energetycznej. Ten wysoki poziom zaangażowania mógł być zakorzeniony w podejściu warsztatowym, koncentrującym się na pokazywaniu wyników i niedociągnięć transformacji energetycznej w kontekście lokalnym. Rzeczywiście, uczestnicy wyrazili opinię, że dyskusja pozwoliła im zrozumieć bezpośrednie powiązania dekarbonizacji z codziennym życiem ich rodzin, mające wpływ na zatrudnienie, rodzinę i społeczne aspekty ich życia. Dodatkowym czynnikiem sukcesu mógł być partycypacyjny charakter spotkania, tworzący platformę do wyrażania i słuchania społecznej percepcji transformacji energetycznej, co służyło zwiększeniu zaangażowania. Wielu uczestników wyraziło zainteresowanie dalszym uczestnictwem w podobnym forum lub stałym stanowiskiem w grupie roboczej.

Sądząc po entuzjazmie uczestników, istnieje przestrzeń do zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w temat kobiet w transformacji energetycznej. Dlatego też można rozważyć szybkie działania następcze i dostarczenie większego zakresu informacji na temat możliwego zaangażowania społecznego, aby w pełni wykorzystać ten impet przebudzenia społecznego. Dodatkowo warsztat pokazał potrzebę wprowadzenia krok po kroku w procesy transformacji energetycznej. Takie żądanie pojawiło się po prezentacji na temat sprawiedliwej transformacji w UE, którą wygłosiła Monika Sadkowska (WWF Polska). Pytania uzupełniające miały na celu dalsze wyjaśnienie procesu decyzyjnego w sprawiedliwej transformacji. Uczestnicy chcieli zrozumieć, kto jest odpowiedzialny za podejmowanie decyzji w transformacji energetycznej i jakie byłyby lokalne konsekwencje tych decyzji.

Następne kroki i pomysły na kontynuację

Biorąc pod uwagę zaangażowanie samorządu, Libiąż mógłby stać się ważnym laboratorium interwencji społecznej, skupiającym się na problematyce płci podczas sprawiedliwej transformacji. Proces ten wymagałby starannie zaprojektowanych, monitorowanych i analizowanych kroków prowadzących do większej reprezentacji i korzyści ze sprawiedliwej transformacji dla lokalnych kobiet. Umożliwiłoby to testowanie podejść, które można by później wykorzystać w innych kontekstach. Wstępne pomysły omawiane podczas spotkania z przedstawicielkami wskazują na potrzebę wielopłaszczyznowych działań, obejmujących różne obszary życia społecznego i transformacji energetycznej. Działania te powinny obejmować nie tylko urząd miasta Libiąża, ale także inne właściwe instytucje, takie jak lokalne urzędy pracy, placówki pomocy społecznej, szkoły i przedszkola, które już pracują nad rozwiązywaniem bieżących problemów społecznych.

Dodatkowo, współpraca na rzecz włączenia kobiet w proces sprawiedliwej transformacji powinna wykraczać poza instytucje lokalne i angażować podmioty regionalne, takie jak Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, a nawet podmioty krajowe, aby mierzyć i promować potencjał zwiększania roli płci w sprawiedliwej transformacji. Ponadto proponowane działania powinny uzupełniać lokalne strategie i kierunki polityki. Na przykład projekt Strategia Rozwoju Gminy Libiąż 2030 koncentruje się na celach operacyjnych związanych z zapewnieniem zatrudnienia kobiet w procesie sprawiedliwej i społecznie ukierunkowanej transformacji energetycznej.

Przewidywane obszary wsparcia skupiają się na trzech głównych domenach: badaniach i diagnozie, działaniach na rzecz zaangażowania społecznego oraz opracowywaniu i wdrażaniu projektów dotyczących uwzględniania płci w sprawiedliwej transformacji. Badania i diagnoza mogą stanowić solidny fundament do realizacji dalszych działań i projektów. Według stanu na sierpień 2021 r. dane dotyczące płci, zwłaszcza na poziomie lokalnym, są znikome. Dostępne zbiory danych są zwykle nieaktualne, niewiarygodne z powodu różniących się metodologii, a zatem nieporównywalne lub niedostępne dla kontekstu lokalnego. Jednym z przykładów są dane dotyczące poziomu wykształcenia kobiet w powiecie chrzanowskim, przy czym najnowsze dostępne dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2011.

Dlatego zajęcie się brakami danych ma zasadnicze znaczenie dla zrozumienia, w jaki sposób i dla kogo powinno działać uwzględnianie płci w sprawiedliwej transformacji. Urząd Miasta Libiąża wymagałby dalszego wsparcia w prowadzeniu i dostarczaniu badań zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Posiadanie wyników z pierwszej ręki, zorientowanych na kwestie lokalne i płci pozwoliłoby miastu Libiąż zaprojektować lepsze działania. Ponieważ kobiety w Libiążu nie są grupą jednorodną, zróżnicowanie różnych grup kobiet, takich jak kobiety uczące się, matki, pracodawcy, pracownicy czy osoby nieaktywne zawodowo, pomogłoby w zaspokojeniu konkretnych potrzeb różnych grup kobiet.

Organizacja grupy roboczej ds. kobiet w transformacji energetycznej została już omówiona i zaakceptowana przez uczestników warsztatów. Powołanie stałej grupy roboczej, współpracującej z administracją Urzędu Miasta Libiąża, pomoże zapewnić zaangażowanie społeczne i zapewnić, że proponowane rozwiązania będą zbliżone do lokalnych kobiet i ich potrzeb. Ta inicjatywa może pomóc w:

- Ustalaniu kierunków, planów i agendy dla kobiet w transformacji energetycznej w Libiążu.
- Zapewnieniu skutecznej komunikacji planowanych działań oraz stworzeniu platformy dialogu społecznego z kolejnymi grupami społecznymi, takimi jak robotnicy, pracodawcy, eksperci w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego.
- Stworzeniu platformy do zwiększenia udziału kobiet w innowacyjnych sektorach, na przykład poprzez przeprowadzenie serii spotkań z prelegentami pracującymi w sektorze energii odnawialnej.
- Nawiązywaniu kontaktów z podobnymi grupami i organizacjami w Polsce i poza nią.

Ostatecznie administracja Miasta Libiąża wymagałaby dalszego wsparcia w zakresie realizacji projektów, które mogłyby być realizowane w trzech kluczowych obszarach, wstępnie zdiagnozowanych podczas warsztatów: innowacyjnej edukacji, szans na rynku pracy oraz aktywizacji kobiet nieaktywnych zawodowo. Rozwijanie projektów dotyczących uwzględniania płci w transformacji energetycznej w Libiążu wymagałoby dokładnego zbadania przeszłych, obecnych i planowanych projektów, zarówno w transformacji energetycznej, jak i innych kluczowych obszarach społecznych.